

**267**  
FEBRER  
2022

## DE GLASGOW A SHARM EL-SHEIJ (COP27): com podem augmentar l'ambició climàtica?

**Didac Amat**, doctorand en Dret Internacional Climàtic, Universitat Pompeu Fabra (UPF).  
[@damatipuigsech](https://twitter.com/damatipuigsech)

**Pol Bargaés**, investigador principal, CIDOB. [@polbargues](https://twitter.com/polbargues)

El Pacte Climàtic de Glasgow ha definit 2020-2030 com una dècada crucial per frenar el canvi climàtic. Segons els experts, si es vol limitar l'escalfament global a 1,5 °C, la majoria dels esforços s'han de dissenyar i implementar durant els propers vuit anys. Tot i això, els últims informes de Nacions Unides apunten a una falta d'ambició en les estratègies de mitigació. La COP26, celebrada a Glasgow (Regne Unit) a finals del 2021, tampoc va assolir avenços significatius en la matèria.

Per què fracassen les negociacions? Intentant respondre aquesta pregunta, aquest article aborda les múltiples accepcions del concepte *ambició climàtica*, les seves arrels teòriques i els posicionaments dels principals actors globals: el marc ecomodernista dels països occidentals, els límits al creixement que defensa l'opinió científica, els enfocaments postdesenvolupament del Sud global i la visió compensatòria dels països productors de combustibles fòssils.

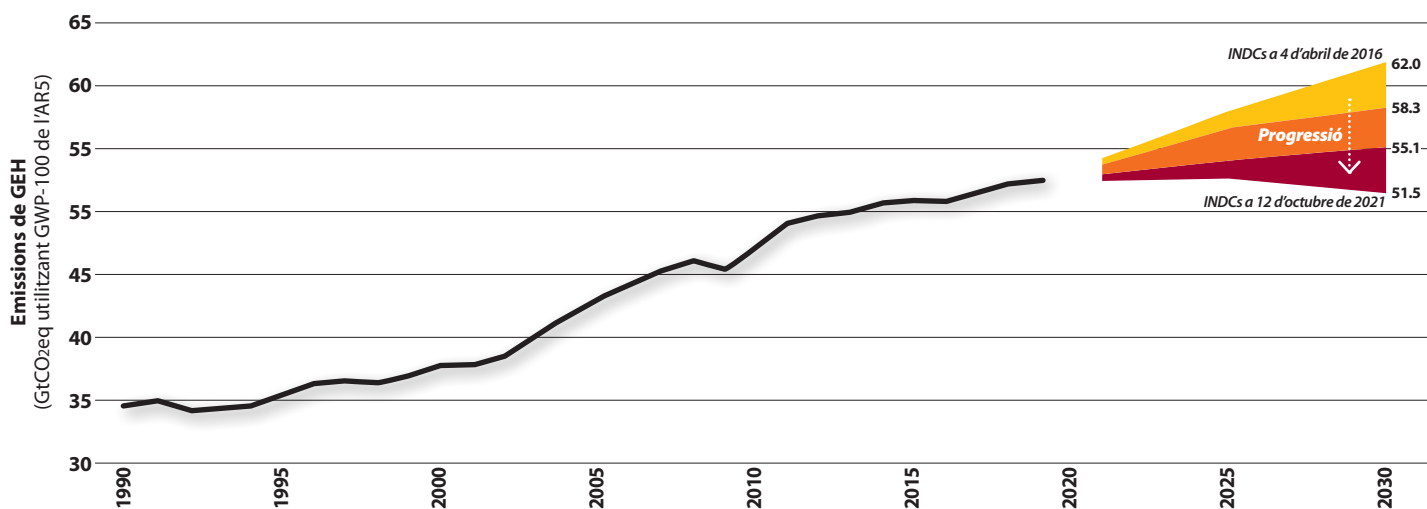
A pocs mesos de la COP27, que se celebrarà a Sharm el-Sheij (Egipte) el novembre del 2022, és imprescindible trobar punts d'acord entre les diferents visions. Només una definició compartida de l'ambició climàtica permetrà fer, d'aquesta, una dècada exitosa.

La història de la política internacional climàtica és la història d'un *trade-off* etern: com més ambiciosa és la proposta d'objectius climàtics, menor és el nombre d'estats disposats a ratificar-la. El Protocol de Kyoto (1997) i l'Acord de París (2015) en són la millor prova. Si l'ambiciós model de Kyoto va fracassar en el seu intent d'agrupar tots els membres de l'Organització de les Nacions Unides (ONU) —països clau com els Estats Units mai el van ratificar, i d'altres, com el Canadà i Rússia, se'n van retirar més tard—, l'Acord de París, en canvi, va proposar mecanismes menys ambiciosos amb una clara vocació d'ampliar-ne el nombre de participants. El Pacte Climàtic de Glasgow —acordat a la 26a Conferència de les Parts (COP26) del 2021— també va intentar respectar aquest fràgil equilibri. Encara que alguns **informes** subratllen els acords que es van aconseguir, la majoria dels negociadors i els analistes han expressat la seva decepció davant la falta d'ambició i compromís per assolir avenços significatius.

En aquest sentit, els experts destaquen l'**enorme bretxa** que la COP26 no ha estat capaç de resoldre: per assolir els objectius climàtics, abans del 2030 caldria reduir un 45% el volum de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) de l'any 2010. Tot i això, les contribucions determinades a escala nacional<sup>1</sup> (NDC, per les seves sigles en anglès) projecten un augment global d'emissions del 16% (vegeu figura 1). D'altra banda, si bé la cimera va deixar alguns èxits polítics —com ara el Compro-

1. Per tal de complir amb l'Acord de París, cada estat ha de preparar i comunicar la xifra concreta d'emissions de GEH que pretén reduir. Aquestes xifres, que s'inclouen al registre de l'ONU, són conegudes com les *contribucions determinades a escala nacional* (NDC). Agregant totes les NDC presentades ara com ara, podem fer projeccions sobre el nombre d'emissions futures.

**Figura 1. Progressió històrica d'emissions globals de GEH (1990-2020) i projecció per a la dècada 2020-2030.**



**Nota:** tal com s'observa al gràfic, el nivell d'emissions globals de l'any 2019 estava a l'entorn de les 52,4 Gt CO<sub>2</sub> equivalent anuals. La projecció d'emissions globals, si es compleixen les últimes NDC presentades per les parts, podria arribar a generar entre 51,5 i 58,3 Gt CO<sub>2</sub> equivalent a l'any, per la qual cosa s'utilitzen les 55 Gt com a valor esperat. En concret, aquestes 55 Gt suposen un augment del 16% de les emissions respecte a les 47,4 Gt de l'any 2010, molt lluny de la reducció del 45% que demana l'IPCC.

**Font:** UNFCCC Secretariat (2021).

mís Mundial de Metà, la Declaració de líders de Glasgow sobre els boscos i l'ús de la terra o la declaració conjunta entre els Estats Units i la Xina—, aquests acords no tenen força legal, i el seu compliment depèn de la bona voluntat de les parts. Fa dues dècades haurien suposat avenços notables. Avui, però, amb **415 ppm de CO<sub>2</sub> a l'atmosfera**, són només promeses en un planeta en flames.

Finalment, les que inicialment eren les aspiracions més ambiciosos de la Conferència de Glasgow —el compromís d'acabar amb els subsidis als combustibles fòssils i la reducció de l'ús de carbó— es van diluir quan, a l'últim minut de la cimera, el representant de l'Índia va exigir que es modifiqués la formulació «eliminació de l'energia del carbó» per una de més dèbil que advoca per la seva «reducció gradual». Una vegada més, i malgrat la forta oposició de la Unió Europea (UE), Suïssa, Mèxic i l'Aliança de Petits Estats Insulars (AOSIS, per les seves sigles en anglès), es va acceptar el canvi per promoure una major participació en el pacte.

Davant la seva aparent falta d'èxit, el Pacte Climàtic de Glasgow subratlla fins a vuit vegades la necessitat de ser més ambiciosos a la COP27, prevista per al novembre del 2022 a la ciutat costanera de Sharm el-Sheij (Egipte). S'espera que, llavors, tots els estats augmentin el seu ni-vell d'ambició i se sotmetin a un nou procés de revisió de les seves NDC (una petició extraordinària, ja que el procediment de París exigeix que les parts només les re-visin de manera quinquennal). Però si el 2022 ha de ser l'any de l'ambició, com la defineixen els principals actors climàtics? No és que a alguns d'ells els manqui ambició o que, directament, no es preocupin per l'escalfament global, com sol exposar-se. La clau és que diferents interpretacions del que ha de ser l'ambició són, sovint, contradictòries i se superposen, dibuixant una imatge plural sobre quines són les millors vies de mitigació climàtica.

A pocs mesos de la COP27, és important cartografiar i entendre les diferents propostes d'estabilització climàtica, els seus punts en comú i els obstacles als quals s'enfronten els governs per augmentar el seu nivell d'ambició.

### Els defensors del creixement verd

Sobre la base de les seves NDC, el Regne Unit, la UE i els Estats Units es van presentar a Glasgow com els actors més ambiciosos. Com a amfitrió de la COP26, el Regne Unit es va comprometre a aconseguir la neutralitat de carboni el 2050, i a reduir, l'any 2030, un 68% els seus nivells d'emissions del 1990. Alhora, en la seva NDC, **la Unió Europea i els seus estats membres** van afirmar ser «l'economia gran més eficient quant a emissions de gasos amb efecte d'hivernacle», tot comproment-se, per al 2030, a reduir almenys un 55% les emissions en comparació amb els nivells del 1990 (p. 18). I l'Administració Biden, molt lluny del negacionisme climàtic de Donald Trump, també es comprometia, per al 2030, a una reducció del 50%-52% respecte dels nivells del 2005, per tal d'assolir la neutralitat, a tot estirar, l'any 2050. D'aquesta manera, les tres potències afirmaven estar per davant d'altres estats en matèria d'ambició climàtica. Però, què entenen per *ambició*?

En general, els governs occidentals que lideren les negociacions climàtiques defineixen l'*ambició* com un mitjà per reconciliar la sostenibilitat ambiental i el creixement socioeconòmic continuat. Com es resumeix a les **NDC** de la UE (p. 2): «L'acció climàtica ambiciosa no és només una manera de lluitar contra les crisis climàtica i de biodiversitat; és també una estratègia de creixement que és una estratègia guanyadora, no sols per a Europa sinó a escala global.» Es tracta d'una visió optimista,

que confia que la transició cap a la neutralitat de carboni portarà importants oportunitats per al creixement econòmic, els negocis, l'ocupació i el desenvolupament tecnològic. Si totes les polítiques públiques i sectors econòmics es transformen i milloren la seva eficiència energètica fins a aconseguir les zero emissions, les economies s'expandiran i els estils de vida es tornaran més sostenibles, reduint-se així la petjada ecològica.

A tall d'exemple, l'estratègia climàtica de la UE, el **Pacte Verd Europeu**, s'ha presentat com una «estratègia de creixement dirigida a transformar la UE en una societat equitativa i pròspera, amb una economia moderna, competitiva i eficient en l'ús dels recursos, on l'any 2050 no hi haurà emissions netes de gasos amb efecte d'hivernacle i el creixement econòmic estarà dissociat de l'ús dels recursos» (p. 2). Així, s'estarien fent esforços per accelerar la transició a fonts d'energia netes, per implementar models d'economia blava i circular i per desenvolupar infraestructures intel·ligents per a la captura i l'emmagatzematge de CO<sub>2</sub>. Per aquest motiu, els plans per a la recuperació postpandèmia serien plans verds, és a dir, compatibles amb els objectius climàtics del 2030 i amb l'objectiu d'aconseguir la neutralitat de carboni el 2050.

Aquest enfocament, que es pot interpretar com una estratègia de «creixement verd», és compartit pels pensadors anomenats *ecomodernistes*, molts dels quals estan associats al **Breakthrough Institute** d'Oakland (Califòrnia). Els autors del *Manifest Ecomodernista* ofereixen una visió optimista d'un futur en el qual la modernització tecnològica i social pot accelerar la desvinculació del desenvolupament humà respecte del seu impacte ambiental; és a dir, que el desenvolupament de tecnologies eficients en l'ús de recursos i terres, així com la millora dels serveis energètics moderns, poden contribuir simultàniament al progrés humà i als objectius d'estabilització climàtica.

En general, per accelerar la transició verda, els ecomodernistes busquen estratègies d'innovació del mercat i una estreta cooperació entre el sector públic i el privat. A manera d'exemple, l'economista **Mariana Mazzucato ha servit d'inspiració a la UE**, recomanant una cooperació multiactoral i multisectorial. Des de la seva perspectiva, s'hauria de permetre l'experimentació i l'aprenentatge *bottom-up*, així com la generació conjunta de polítiques per abordar els desafiaments ambientals i altres problemes socials altament interconnectats. Altres autors, com el també economista Jeremy Rifkin, confien més obertament en el lliure mercat per instigar una Tercera Revolució Industrial, aquesta vegada, basada

en la infraestructura neutra en carboni: «amb aquesta disrupció, el mercat seria un àngel de la guarda que protegiria la humanitat» (Rifkin, 2019: 222).

Per als ecomodernistes, el que diferenciaria els estats occidentals de la resta de països seria la seva aposta decidida per protegir el planeta i les generacions futures. Sota aquesta premissa, la seva principal preocupació és propiciar que altres estats estiguin disposats a accelerar les seves transicions cap a la neutralitat de carboni. Per aquest motiu, els esforços estaran orientats a estimular i finançar la innovació i la gestió eficients, al mateix temps que s'agregaran eines de correcció com el **Mecanisme d'ajust de carboni en frontera de la UE**, dissenyat perquè tercers estats es vegin obligats a accelerar les seves transformacions cap a models de creixement verd.

**Els governs occidentals que lideren les negociacions climàtiques defineixen l'ambició com un mitjà per reconciliar la sostenibilitat ambiental i el creixement socioeconòmic continuat. Es tracta d'una visió optimista, que confia que la transició cap a la neutralitat de carboni portarà importants oportunitats.**

### **Entre el decreixement i el dònut**

La definició d'*ambició* exposada anteriorment ha anat guanyat adeptes i ha rebut suports econòmics i socials durant l'última dècada. Tot i això, no és l'única aspirant al títol. Un nombre creixent de científics argumenta que el creixement actual és incompatible amb un planeta de recursos finits. Per aquest motiu, defineixen l'*ambició climàtica* com 'la capacitat d'imaginar i implementar esquemes que circumscriu el creixement dins dels límits planetaris o, fins i tot, que promoguin projectes decreixentistes'.

El Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC, per les seves sigles en anglès) —grup d'experts científics que, des del 1988, mesura i avalua el canvi climàtic i els seus impactes— s'ha fet eco d'aquests enfocaments. L'IPCC, un dels actors més rellevants de cada COP, es mostra alarmat per la lentitud amb la qual els governs empenen canvis en les regulacions i les polítiques públiques. A l'**informe del Grup de treball I de l'IPCC**<sup>2</sup>, publicat l'agost de 2021, s'argumenta que els punts d'inflexió es van

2. L'IPCC està integrat per tres grups de treball: el Grup de treball I s'ocupa de les bases científiques del canvi climàtic; el Grup de treball II, dels impactes, l'adaptació i la vulnerabilitat, i el Grup de treball III, de la mitigació del canvi climàtic.

superar fa molt temps i que «els canvis provocats per les emissions passades i futures de gasos amb efecte d'hivernacle són irreversibles per als pròxims segles o mil·lennis, especialment pel que fa als canvis a l'oceà, les capes de gel i el nivell de la mar» (p. 21). L'informe també descriu cinc possibles escenaris de futur, cadascun dels quals està vinculat a un nivell concret d'emissions de GEH i a les seves conseqüències climàtiques particulars. En l'escenari que projecta el manteniment del nivell d'emissions actual fins a mitjans de segle, hi ha una probabilitat alta que la temperatura mitjana global augmenti de 2,1 °C a 3,5 °C entre el 2081 i el 2100. Com a conseqüència d'aquest augment, el sistema climàtic patiria impactes severos i, de manera inevitable, augmentaria la freqüència i la intensitat dels fenòmens meteorològics extrems.

## La lluita contra el canvi climàtic no exigiria tant emprendre una transició verda com limitar el creixement i els seus efectes sobre la natura.

No obstant això, el quid de l'informe és que, fins i tot en un escenari de baixes o molt baixes emissions, la temperatura global continuaria augmentant fins a mitjans de segle, amb un augment d'entre 1,4 i 1,8 °C per a l'any 2100 (p. 12-14). Davant aquesta situació, l'esborrany de l'informe del Grup de treball III, filtrat recentment i que es publicarà de manera oficial la primavera del 2022, exposa que per limitar l'escalfament per sota d'1,5 °C en comparació amb els nivells preindustrials, es requereixen «reduccions ràpides de les emissions de GEH i canvis estructurals fonamentals a escala global» (p.14). A tall d'exemple, l'IPCC destaca que seria necessari optar per models econòmics amb «menor demanda» i un canvi radical en els estils de vida i en l'alimentació, atès que «les dietes basades en plantes poden reduir les emissions GEH fins a un 50% en comparació amb la dieta occidental mitjana, vinculada a un alt nivell d'emissions» (p. 20).

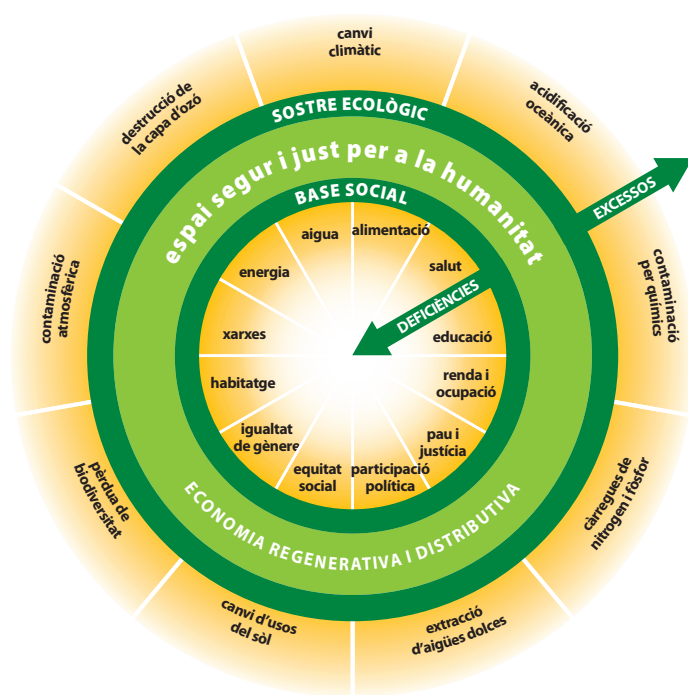
En conseqüència, el que vindrien a reforçar les observacions científiques és que, per aconseguir un futur neutre en carboni, és necessari redefinir el concepte d'*ambició*. La lluita contra el canvi climàtic no exigiria tant emprendre una transició verda com limitar el creixement i els seus efectes sobre la natura. Així, l'informe de l'IPCC suggeriria que la pedra fundacional de l'ecomodernisme —que el creixement és compatible amb la protecció ambiental— és errònia. D'una manera similar, altres estudis científics apuntarien en la mateixa direcció. L'Agència Internacional de l'Energia (AIE), per exemple, alerta sobre les amenaces que la falta d'accés a **materials crítics** —coure, níquel, grafit i liti, entre d'altres— imposa a l'actual transició ecològica. Sense accés a aquests materials, seguirem dependent dels combustibles fòssils.

Nombrosos teòrics crítics i activistes ambientals han defensat postulats similars durant les últimes dècades, afirmant que el creixement continuat és incompatible amb un planeta de recursos limitats (Latouche, 2009). Seguint l'evidència científica, aquests acadèmics consideren clarament insuficients les propostes de creixement verd o les de desenvolupament sostenible. Estimen que, sota esquemes d'augment del PIB, és inviable assolir les dràstiques reduccions d'emissions que requereixen els objectius de París (Hickel i Kallis, 2019). Així, el creixement continuat i l'ús de certs materials no poden desvincular-se del col·lapse ecològic. L'ambició del creixement verd seria, des d'aquesta perspectiva, poc més que una fal·làcia capitalista basada en la fe en el desenvolupament lineal i en la creença que el progrés tecnològic ajudarà a revertir la catàstrofe ambiental.

Partint d'aquest diagnòstic, les aproximacions crítiques suggereixen models alternatius d'ambició on el creixement econòmic constant ja no és necessàriament desitjable. Kate Raworth (2017), per exemple, utilitza la metàfora

de l'economia del dònut per analitzar maneres de prosperar «en equilibri» amb la natura, i que aspiren a satisfer les necessitats socials —anella interior del dònut— i, al mateix temps, evitant exercir massa pressió sobre els ecosistemes de la Terra —anella exterior— (vegeu figura 2). D'altra banda, algunes d'aquestes perspectives sostenen directament que és necessari contreure l'economia i redescobrir formes alternatives de viure

**Figura 2. L'economia del dònut**



Font: Raworth (2022).

una vida sostenible; models de vida on el benestar i el desenvolupament podrien aconseguir-se limitant la riquesa material, i mesurar-se a partir d'indicadors alternatius al PIB (Kallis, 2019).

## Els defensors del postdesenvolupament

A banda dels científics i els teòrics crítics, una altra perspectiva qüestiona la definició occidental d'*ambició*; la perspectiva dels països del Sud global —com ara la Xina, l'Índia o Sud-àfrica. Des que l'Acord de París els va incloure a l'esquema de mitigació, aquests països han guanyat poder de negociació en la política climàtica internacional. Tot i que els defensors del creixement verd han qüestionat sovint el compromís climàtic d'aquests països, criticant el retard del pic de carboni xinès o l'oposició índia a eliminar el carbó, el Sud global ha defensat reiteradament la necessitat de vincular el concepte d'*ambició climàtica* als objectius de desenvolupament i a la justícia climàtica. Sostenen que la protecció ambiental no pot aconseguir-se sense un major esforç internacional per erradicar la pobresa i els greuges socials. Des de la Cimera de la Terra de Rio l'any 1992, el clam a favor del pilar social del desenvolupament sostenible ha ressonat com un eco a totes les conferències de l'ONU: Copenhaguen, 1995; la Declaració del Mil·lenni; Johannesburg, 2002; Rio, 2012, i també a l'Agenda 2030. La petició de vincular les estratègies climàtiques a les de desenvolupament ha estat una constant. Reforçats pel fracàs dels **fons d'ajuda climàtica**<sup>3</sup> i per la **resistència occidental a adoptar** un mecanisme de compensació de pèrdues i danys, els països del Sud global han intentat condicionar les seves NDC a la transferència adequada de fons, de tecnologia i del coneixement necessari (*know-how*) per afrontar la crisi climàtica. La seva pretensió és clara: aspiren a un futur tan lliure de carboni com de diferències Nord-Sud.

Tot i això, el finançament no és l'únic camp de batalla d'aquests països. Destaquen també la justícia climàtica, en particular, el principi de responsabilitats comunes però diferenciades i capacitats respectives (RCPD-RC), ja que la seva participació històrica en l'actual concentració de CO<sub>2</sub> és limitada. Encara avui existeix una enorme distància entre les emissions *per capita* dels països occidentals i la resta. Partint de la base que un indi consumeix al voltant de **1,8 tones de CO<sub>2</sub> a l'any**, i un **estatunidenc 14**, els països en desenvolupament exigeixen una reassigna-

ció dels esforços de mitigació. Com exposa l'**Índia** en les seves NDC, per als països que encara han d'afrontar desafiaments de desenvolupament complexos, «el problema crític és la bretxa entre l'espai de carboni global que els correspon [consumir] equitativament i l'espai de carboni real al qual tindran accés». En definitiva, no és l'objectiu d'1,5 °C el que estan qüestionant; simplement, entenen que el pressupost de carboni que ens queda ha de ser invertit en aquells països on les necessitats socioeconòmiques ho requereixin amb més urgència. Per a la resta, en una visió que recorda a la del decreixement selectiu, l'Índia defensa l'adopció d'estils de vida més sobris amb els quals la humanitat sigui més sostenible i menys dependent de l'energia.

Aquesta voluntat de redefinir el model de desenvolupament occidental no és nova. Històricament, les teories del

## Els països del Sud global han intentat condicionar les seves NDC a la transferència adequada de fons, de tecnologia i del coneixement necessari (*know-how*) per afrontar la crisi climàtica. La seva pretensió és clara: aspiren a un futur tan lliure de carboni com de diferències Nord-Sud.

postdesenvolupament i altres perspectives altermundistes han posat èmfasis en la necessitat de reestructurar el poder econòmic mentre es combatia l'escalfament global. Tal com afirma la sociòloga Maristella Svampa (2019: 18-19), ja als anys setanta i vuitanta del segle passat, economistes com César Furtado o Manfred Max-Neef van exposar els límits ecològics d'un sistema consumista que només podia beneficiar països desenvolupats i les elits, «necessàriament petites», dels països en desenvolupament. Aquesta perspectiva és lleugerament diferent a la dels decreixentistes en la mesura en què se centra no tant en el (de)creixement global com en la seva distribució: «la conclusió d'aquesta perspectiva era que les poblacions privilegiades del planeta haurien de baixar els seus patrons de consum excessiu i disminuir les seves taxes de creixement econòmic per reduir la pressió sobre els recursos naturals i el medi ambient» (ibídem: 19). Tal com va expressar un grup de científics liderats per Sonja Klinsky i Saleemul Huq (2016), si l'ambició climàtica no contribueix a enfortir l'equitat i la justícia climàtica, només servirà per afavorir els ja privilegiats.

Estudis recents sobre com s'han de determinar les NDC de cada país semblen reforçar aquesta visió. Liderada per Lavania Rajamany (2021: 997), la proposta es basa en els principis de desenvolupament sostenible i de RCPD-RC per determinar el pressupost de carboni del qual disposa cada membre del G20. Així, si es vol assolir l'objectiu d'1,5 °C de manera equitativa, l'any 2030 les emissions de l'Índia haurien de mantenir-se al mateix nivell que el 2010; els Estats Units, la UE i el Regne

3. A la Conferència de Copenhaguen (2009), les parts van acordar mobilitzar 100.000 milions de dòlars anuals a partir de 2020 per destinar-los a assistència climàtica. Tot i això, aquesta xifra, que ja va ser criticada per insuficient, no s'ha assolit.

Unit, en canvi, haurien d'aconseguir, respecte al mateix any, reduccions d'emissions del 120%, 150% i 205%, respectivament. Això significa no sols aconseguir la seva neutralitat de carboni l'any 2030, sinó també finançar i ajudar a reduir emissions —el 20%, el 50% i el 105% restant— al territori d'altres estats.

### Els endarrerits climàtics

Després de la pèrdua de pes institucional del negacionisme climàtic, una nova postura desafía la definició occidental d'*ambició climàtica*. Amb Austràlia, el Japó i l'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP) com a principals actors del grup, els «endarrerits climàtics» accepten tant l'existència de l'escalfament global com el seu caràcter antropogènic. Tot i això, consideren que les mesures necessàries per aconseguir l'objectiu d'1,5 °C són massa costoses per a les seves economies altament dependents dels combustibles fòssils. Els comentaris d'aquests països a l'informe de l'IPCC —filtrats per la **BBC i Greenpeace** l'octubre de 2021— il·lustren la seva posició a aquest respecte. L'OPEP, per exemple, va demanar eliminar la conclusió següent de l'informe: «Si es vol limitar l'escalfament a 2 °C, al voltant del 30% del petroli, el 50% del gas i el 80% de les reserves de carbó no podran ser consumides». En la mateixa línia, el Japó també va sol·licitar eliminar la recomanació de desmantellar les centrals elèctriques de carbó i gas durant la propera dècada (Carter & Dowler, 2021). Cap de les peticions va ser acceptada per l'IPCC.

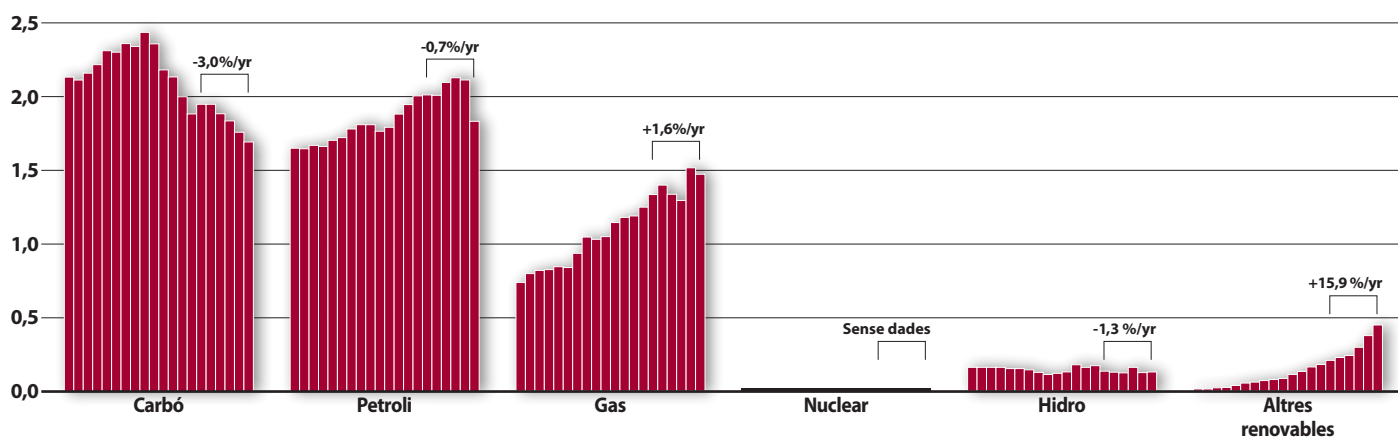
Tot i això, per aconseguir acords ambiciosos en el futur és necessari entendre de quina manera aquests països justifiquen el seu retard en l'acció climàtica. Les NDC de l'**Aràbia Saudita** ens en donen algunes pistes. Com que la producció, el processament i l'exportació de petroli van representar el 24% del seu PIB del 2019, la potència petrolera defensa que «la diversificació eco-

nòmica és un factor clau que influeix en l'estabilitat i la sostenibilitat del regne» (p. 3). El seu nivell d'ambició està, per tant, lligat a l'acceleració d'aquesta diversificació. La dependència econòmica dels combustibles fòssils també es pot observar a les NDC d'**Austràlia**, un dels majors exportadors mundials d'energia, carbó i gas natural liquat. A escala domèstica, tot i que el carbó ja no és la font principal del *mix* energètic australià, el consum de gas s'ha duplicat en les últimes dues dècades, i el de petroli ha continuat augmentant (vegeu figura 3). Aquesta dependència energètica explicaria per què les accions de mitigació d'Austràlia estan orientades a la millora de la tecnologia i a les decisions de mercat, en lloc de centrar-se en els impostos al carboni, els límits d'emissió i les regulacions públiques.

Els arguments a favor d'aquesta perspectiva també han estat defensats des de l'acadèmia. L'any 2009, just després del **desacord de Copenhaguen**, Norman Swazo (2010) exposava com la dependència econòmica del petroli ha generat tensions des dels inicis del règim de mitigació climàtica. Basant-se en el cas saudita, l'autor recorda que l'article 4 de la **Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic** (UNFCCC, per les seves sigles en anglès) ja condiona els esforços de mitigació a la transferència de fons i tecnologia a aquells països en desenvolupament «les economies dels quals depenen en gran manera dels ingressos generats per la producció, el processament i l'exportació de combustibles fòssils i productes associats». És des d'aquesta perspectiva que Swazo posa sobre la taula l'argument de la compensació. Si la comunitat internacional obliga alguns països a substituir ràpidament les seves fonts d'ingressos, igualment els ha d'atorgar finançament addicional per diversificar la seva economia. De fet, alguns països desenvolupats ja han adoptat iniciatives que incorporen aquesta perspectiva. El **Mecanisme de Transició Justa** de la UE, per exemple, preveu mobilitzar 55.000 milions d'euros entre el 2021 i el 2027 per a aquesta finalitat. Tot i això, se-

**Figura 3. Consum anual d'energia a Austràlia (2000-2020)**

3,0 EJ —Taxa de creixement anual 2015-2020



Font: Friedlingstein et al. (2021).

gons argumenten els endarrerits climàtics, els esquemes actuals són insuficients. Potser només es tracta d'una estratègia de negociació, però sembla que necessitarem una major distribució dels costos de mitigació perquè aquests estats renunciïn al seu rol de proveïdors globals de combustibles fòssils.

### Conclusió: a la recerca de l'ambició

Des de l'aprovació de l'Acord de París l'any 2015, les demandes d'intensificar els esforços de mitigació han estat constants. En l'àmbit internacional, el secretari general de l'ONU, la societat civil i molts altres actors no estatals han expressat la seva preocupació per la falta d'ambició climàtica. Tal com va assenyalar l'activista climàtica Greta Thunberg, la COP26 va ser «un festival de *greenwashing* del nord global». De fet, el mateix Pacte Climàtic de Glasgow reconeixia la seva falta d'avenços i demanava a les parts que revisessin les seves NDC amb vista a la COP27, prevista per a la tardor del 2022. Malgrat tot, és evident que existeixen interpretacions diferents sobre el concepte d'ambició. Encara que els països occidentals ocupin les portades dels diaris de referència, vinculant l'ambició al creixement verd, altres interpretacions també han de ser considerades.

En primer lloc, cap definició política d'ambició climàtica serà útil si no compta amb el suport de la comunitat científica. Les estratègies de mitigació que siguin qüestionades amb fonaments científics estan condemnades al fracàs. Així doncs, per ser realistes, tant els límits de carboni atmosfèric com la disponibilitat de materials crítics han de formar part de l'equació de mitigació, fet que requerirà introduir alternatives als actuals paradigmes de creixement. En segon lloc, l'estratègia de mitigació no pot passar per alt la desigualtat global. Els nivells d'ambició necessaris per superar l'emergència climàtica no s'aconseguiran si els països del Sud global no veuen la mitigació com una oportunitat per avançar en les seves agendes socioeconòmiques. Finalment, els estats amb alta dependència dels combustibles fòssils podrien necessitar incentius addicionals per transformar ràpidament les seves estructures econòmiques i socials; en cas contrari, no serà possible una transició verda. Les seves economies i societats col·lapsaran abans que **es fonguin les glaceres**.

En resum, l'ambició s'ha de definir col·lectivament. Totes les perspectives han de ser tingudes en compte, i les contradiccions, reconegudes i acomodades a fi d'arribar a compromisos i solucions duradores. A la COP26 es va establir que aquesta serà una dècada crucial d'acció i ambició; la dècada en què la majoria d'esforços han de ser implementats. Però l'èxit radica en una ambició que pugui integrar mirades diverses. Per a la COP27 és necessari, doncs, cohesionar l'ambició a la recerca de l'èxit.

### Referències bibliogràfiques

Carter, Lawrence i Dowler, Crispin. «Leaked documents reveal the fossil fuel and meat producing countries lobbying against climate action». *UNEARTHED* (21.10.2021) (en línia) <https://unearthed.greenpeace.org/2021/10/21/leaked-climate-lobbying-ipcc-glasgow/>.

Friedlingstein, Pierre *et al.* *The Global Carbon Budget 2021. Global Carbon Atlas* (2021) (en línia) <https://www.globalcarbonproject.org/carbonbudget/21/presentation.htm>.

Hickel, Jason i Kallis, Giorgos. «Is Green Growth Possible?» *New Political Economy*, vol. 25, núm. 4 (abril del 2019), p. 469-486.

Kallis, Giorgos. *Limits: Why Malthus Was Wrong and Why Environmentalists Should Care*. Stanford: Stanford University Press, 2019.

Klinsky, Sonja *et al.* «Why equity is fundamental in climate change policy research». *Global Environmental Change*, vol. 44, 2016, p. 170-17.

Latouche, Serge. *Farewell to Growth*. Cambridge: Polity Press, 2009.

Rajamany, Lavanya *et al.* «National 'fair shares' in reducing greenhouse gas emissions within the principled framework of international environmental law». *Climate Policy*, vol. 21, núm. 1, 2021.

Raworth, Kate. *Doughnut Economics: How to Think Like a 21st Century Economist*. Oxford: Oxford University Press, 2017.

Raworth, Kate. *About Doughnut Economics*. Oxford: DoughnutEconomicsActionLab, 2022 (en línia) <https://doughnuteconomics.org/about-doughnut-economics>.

Rifkin, Jeremy. *The Green New Deal: Why the Fossil Fuel Civilization Will Collapse by 2028, and the Bold Economic Plan to Save Life on Earth*. Nova York: St. Martin's Press, 2019.

Svampa, Martistella. «The Latin American critique of development», a: Kothari, Ashish *et al.* *Pluriverse: a post-development dictionary*. Chennai: Tulika books, 2019.

Swazo, Norman. «Negotiating the Climate Change regime: the case of Saudi Arabia». *Middle East Review of International Affairs*, vol. 14, núm. 4, 2010.

UNFCCC Secretariat. *NDC Synthesis Report*. Bonn: United Nations, 2021.